www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ئىلمىي ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى
ئەۋلاد گۈرۈپپىسى
ئۇيغۇر كىتاب توری

قىسسەئى مەشرەب

خاجە ئەھمەد

نەشرگە تەييارلىغۇچى: ئابلىمىت ئەھەد بۆگۈ

مەزكۇر ئەسەر قىسسە شەكلىدە ھەم نەزمە ھەم نەسرىي ئارىلاش يېزىلغان بولۇپ، نەسرىي قىسمى ئۆتكۇر يۇمۇر تۇسىنى ئالغان تولىمۇ قىزىقارلىق ۋە تەربىيىۋى ئەھەمىيەتكە ئىگە چوڭقۇر مەزمۇنلاردىن تەشكىل تاپقان بولسا، شېئىرىي قىسمى مەردانە ملىك، ئىسيان، ساداقەت ۋە ئىنسانىي غۇرۇر تۇيغۇلىرى بىلەن يۇغۇرۇلغان. ھەربىر مىسرا كىشى قەلبىنى لەرزىگە سالىدۇ.

ئومۇمەن، ئەسەردە باشتىن - ئاخىر يالغانچى، خۇشامەتچى، تەمەخور، نادان، نەپسا-نىيەتچى كىشىلەر كۈچلۈك يۇمۇرىستىك تىل ۋە ئۇسۇل ئارقىلىق قامچىلىنىدۇ. مۇتە-ئەسسىپ ئىدىيە، چېكىدىن ئاشقان خۇراپاتلىق ئاجايىپ ئۇستىلىق بىلەن تەنقىد قى-لىنىدۇ. ئادالەت، ھەققانىيەت، پاكلىق ۋە ھالاللىق چەكسىز مۇھەببەت بىلەن كۈيلە-نىدۇ. ئەسەرنىڭ ۋەقەلىكى قىزىقارلىق، تىلى ئاممىباب.

بۇ ئەسەر نىيازخوجا مىڭ بېگى دېگەن كىشىنىڭ تەشەببۇسى بىلەن خوتەنده ھىجرىيە 1230 - يىلى (مىلادىيە 1814 - 1815) خاجە ئەھمەد تەرىپىدىن قەلەمگە ئېلىنىپ، كىتاب ھالىتىگە كەلتۈرۈلگەن قول يازما نۇسخىدىن رەتلىنىپ نەشرگە تەييارلاندى.

(بىسمىللاھىر - رەھمانىر - رەھىم)

دەيىن سۇببۇھۇم ھەقغە ھەمدۇ سەنا،
ئېرۇر سۇنئىدىن بارچە ئەرزۇ سەما.

جەھاننى مۇنەۋۋەر قىلىپ ئافتاب،
شەبىستاننى شەمئ ئەيلەدى ماھتاب.

بۇلارغە بېرىپ جايى زور ئەلەست،
قىلىپ كۆكلەرنى بالا، زىمىنلەرنى فەست.

www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ئىلمىي ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى
ئۇيغۇر كىتاب توری
ئەۋلاد گۈرۈپپىسى

بولۇپ جاريي ئول چەشمەئى بەھرلەر،
تېگىز، كان ئىلە ھەر سىيم ـ زەر.

قىلىپدۇر بۇلارغە ئەجەب تەربىيەت،
بۆلەك رەگى ھەيئەت، بۆلەك زىينەت.

سالىپ مۇشت تۇفراقغە لۇتف نەزەر،
سەھاب ئىچرە كەلتۇردى سۇيى مەتەر.

ئۆزى رۇھىدىن جان ئەتا ئەيلەدى،
ئەدۇۋ جانىغە كۆپ خەتا ئەيلەدى.

خۇسۇسەن مۇھەممەد تۇفەيلىغە نۇر،
ئانىڭ شەئنىگە قىلدى ئول زۇھۇر.

..... ①

دەيىن ھەمدىدىن سۆڭرە نەئتى نەبىي،
رەسۇل ھەببىدۇر قۇرەيشىي مەككىي.

سەزاۋەر ئولۇپ ئېردى مىئراجى ھەق،
ئىلىكىدىن ئىشارەت قەمەر بولدى شەق.

بۇراقغە سەۋارە بولۇپ ماھدەك،
يەتتىنچى سەمادىن ئۆتۈپ باددەك.

كېلىپ تۇردى رەفرەف زېھنى بۇسرەتىپ،
كى ئەرش بىلە كۇرسىنى تىترەتىپ.

بارىپ تۇردىلار قابى قەۋسەينغە،
كى ھەمراز ئولۇپ پاك يەزدانغە.

تىلەپ ئۇممەتىنىڭ گۇناھىنى ھەبىب،
ئىلاھا، ئۆزۈڭ ھازىق ھەم تەبىب.

پەيەمبەركى خاتەم ھەببى خۇدا،
گۇنەھ ئىللەتىغە شەفائەت شەفا.

---

① مۇشۇ يەردىن باشلاپ ئىككى بەت ئەتراپىدا يوقالغان.

www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ئىلمىي ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى
ئەۋلاد گۈرۈپپىسى
ئۇيغۇر كىتاب توری

ئانىڭ رۇھ پاكىنى قىلىپ ھەممەدىن،
مۇقەددەم يەنە ھەمە مەخلۇقدىن.

خۇداۋەندە ئالەم ئاڭا ئىشقباز،
كى مەئشۇق ھەمەدىن بولۇپ سەر ئەفراز.

تىنغلى جەھان ئول شەھەنشاھىدۇر،
ھەمە كەسىب ئول دىل ئاگاھىدۇر.

ئەگەر لايى ئىسيان پاتسە كىشى،
چىقارماق ئانىڭدا دەمى ئاسايىشى.

ئەگەر قىلماسە لۇتف ـ رەھمەت ماڭا،
يېتەر ھەردەمى كۆپ ئۇقۇبەت ماڭا.

تۇتار شەفقەتىڭدىن بۇ ئاسىي ئۇمىد،
تىمەى دوستدۇر يوق خەلايىق خەرىد.

ئىلاھا، ماڭا ئەيلەسەڭ مەرھەمەت،
نەئىت نەبىيدىن سۇڭ دېسەم مەنقەبەت.

مۇقەددەم نەبىيى دوست سىددىق غار،
ئىككىنچى ئۇمەر ئەدلىدۇر ئېئتىبار.

ئۇچىنچىيۇ ئوسمان نۇرىن ئېرۇر،
چەھارۇم ئەلى شىرى يەزدان ئېرۇر.

ئەبۇبەكرى، سىددىق فەزلەتلەرى،
نەبىي ۋەھيدىن سىددىقدۇر ئىلگەرى.

دېدى ئانچە بىمار ئولۇپ شىددەتى:
بەقاغە ئەگەر ئەيلەسەم رىھلەتى.

مەنى ئېلتىبان رەۋزەغە مۇستەفا،
كى فەرياد ئېتىڭ كەلدى سىددىق سەفا.

ئىجازەت بەرسەلەر ئەگەر دەفن ئېتىڭ،
ۋەگەر بولماسە نەيلەي نەفسي ئېتىڭ.

www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ئىلمىي ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى
ئۇيغۇر كىتاب توری
ئەۋلاد گۈرۈپپىسى

ئاچىلدى ئاڭا رەۋزەدىن بىر ئىشىك،
كېلىپ دوستىغە دوست دەپ بىر ئاۋاز بېيىك.

رەسۇل يانلارىدا بۇلار دەفن ئېتۇپ،
يانىپ كەلدىلەر ئەسھابلار يەر ئۆپۈپ.

قىلۇر ئېردىلار نەقل پەيغەمبەرى،
ئۈمەر بولدى ئىسلامنىڭ داخىلى.

ئانىڭ فەزلىدىن ئول كۈنى كىردىگار،
قۇرۇپ مىڭ توقۇز ئەنبەرى زەرنىگار.

ئانىڭ ھەربىرىدە بىر ئالىي شەھى،
كى ئىسلام قىلچىنى چافار بىر ئاگاھى.

ئېرۈرلار ئۈمەر مەشئەلى ئىسلام،
نەبىي بۇ سىفەت قىلدى شىرىن كەلام.

ھەيا بابىدا بىبەدەل ئوسمان،
ئىككىنچى نۇرغە بولدىلار پاسبان.

مەلائىك بۇلاردىن قىلۇرلار ھەيا،
قىلۇر ئېردىلار گىرىيە شامۇ سەبا.

بۇلار قىلدىلار جەمئ قۇرئان تەمام،
ئازاد قىلدى ھەر سۇرەدە بىر غۇلام.

نەمازى ئىكى رەكئەت بولسەلەر،
قىرائەتدە قۇرئان تەمام قىلدىلەر.

بۇ ئىكى جەھان سەرۋەرى مۇستەفا،
ئاڭا ئېردى داماد شەھى مۇرتەزا.

قىيامەت كۈنى نۇردىن بىر قەدەھ،
ئالىپ ئىلكىگە تۇرغۇسىدۇر سەرەھ.

بۇلار ھەۋزكەۋسەر سۇيىدىن بېرۇر،
ھەمە تەشنەلەبلەر ئالىپ سىبقارۇر.

www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ئىلمىي ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى
ئەۋلاد گۈرۈپپىسى
ئۇيغۇر كىتاب توری

ئەگەر كىرسە جەننەتكە جەۋلان قىلىپ،
ھەمە ھەۋز كەۋسەرنى تەيران قىلىپ.

بىھىشت ئىچرە بىر نۇر پەيدا دۇرۇر،
خەلايىق دېگەي:«ۋەقتى دىيداردۇر».

ئىلاھا، بۇ تۆرتى شەھى سەرۋى رەۋان،
ماڭا ئەيلەگىل مۇشفىق ھەم مىھرىبان.

خۇدا ھەمدىگە، نەبىي نەئتىگە چەھاريارلار،
..... ①

يوق ئىبردى دېمەككە تەڭداشىم،
پارسىي، تۈرك ئەلفاز ئىدى بىلىشىم.

بۇلار نەشئەسى ھالىمە سالدى ھۇش،
ئەتا ئەيلەگىل بىر قەدەھ مەيفۇرۇش.

* * *

شەرىئەتنىڭ بۇلۇتى، تەرىقەتنىڭ يولباشچىسى، سادىق ۋە زاھىد ئاشىق، مەملىكەت سۆيەر، پۇخرا‌پەرۋەر دانالىرىمىزغا روشەن ۋە مەلۇم بولسۇنكى، ھەزرەتى ئىشان مەشرەبنىڭ كىتابلىرىنى جەمئ قىلماقنىڭ سەۋەبى بۇ ئىدىكى: شىجائەت مەيدانىنىڭ مەردانىسى، ساخاۋەت بابىنىڭ ھاتەم زامانىسى، پۇخرا ئەھلىنىڭ ھىمايىچىسى ۋە مەملىكەت دىيارىنىڭ گۈلتاجى، يەنى نىياز خوجا مىڭ بېگى (ئاللاتائالا ئۇنىڭغا سالامەتلىك ئاتا قىلغاي !):

ھەر كىشى مەشرەبنىڭ بېيىتلىرىنى بىلگىنىچە ئوقۇپ يۇرۇپتۇ. قايسى شەھەردە ۋە قايسى دىياردا يەنە قانداق بېيىتلىرى ئوقۇلۇۋاتىدۇ، بىزگە مەلۇم ئەمەس. بەلكى بىرلا قېتىم ئوقۇپ ئۆتمەك بىلەن بۇ بېيىتلارنىڭ كۆڭۈل سەھىپىسىدىن قارار تاپمىقى ھەم مۇمكىن ئەمەس. شۇڭا، ھەزرەتى ئىشان مەشرەبنىڭ غەزەللىرىنى پۇتۇپ بىر مۇجەللەت (توم، جىلد) كىتاب قىلساك، دەپ ئەمر قىلدى. بۇ سەرمايىسىز پېقىر ۋە ئېتىبارسىز ھەقىر، ئىقتىدار جەھەتىدىن تۈركىي مەكتەپدار ۋە گۇناھى كەبىرگە مايىل تەمدار خاجە ئەھمەدكىم، تېخى كىتاب ھالىتىگە كەلتۈرۈلمىگەن بىرقانچە نۇسخىنى يىغىپ، بىرمۇنچە غەزەلنى ئاختۇرۇپ ئىلغاپ چىقىپ، ۋاراق سەھىپىسىنى قەلەم ئۇچى بىلەن ئۆز يۇزىدەك قارا قىلماقتا قەدەم قويدى.

---

① بۇ بىر مىسرا چۈشۈپ قالغان.

www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ئىلمىي ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى
ئۇيغۇر كىتاب توری
ئەۋلاد گۈرۈپپىسى

ئەدالەت بەيانىدا يەكتا گەۋھەر،
شۇجائەت تەرىقىدە ھەم شىرى نەر.

بۇلارغە ئاتا خاجە شەمسىددىن،
ئىبادەت يولىدادۇر پاك دىن.

ئۇلۇغلارغە تاپماس كىچىكلىك نەسەب،
كىچىكلەر ئارا ئىزدەمەس ھېچ ھەسەب.

غەرىب، بىۋەلەرگە بەسى مېھرىبان،
يۇرۇر ئىشكىدە كۆپ زەئىف ناتەۋان.

بۇيۇرسە دەبان ئىش ماڭا مۇنتەزىر،
تۇرۇپدۇر ئۇممىدە بىلىپ مۇفتەخىر.

كى ئەمر ئەيلەدى ئۇشبۇ مەكتۇبغە،
يېتىپ بۇ فەقىر ئانچە مەتلۇبغە.

ئاتام ھەم ماڭا يار ـ باۋەر بولۇپ،
نەچە بەھرى غەمدە ئاشناۋەر بولۇپ.

نەچە كۆرمەگەن يەردە يول كۆرسەتىپ،
سۇخەن نەبزىدىن دۇدلار ئۆرلەتىپ.

نەچە كۈن بۇ رەڭ ماجەرا قىلغالى،
ۋەرەق سەفھەسىنى قارا قىلغالى.

قەدەم قويدى بۇ كۈن ئىجازەت بىلە،
تۇمەن ئەجز، يۇز مىڭ خىجالەت بىلە.

خۇداۋەندە ئالەم ئىنايەت قىلىپ،
يارۇتسە كۆڭۈلنى كەرامەت قىلىپ.

ھەببى خۇدا ئەھمەد مۇستەفا،
ئىشارەت قىلسە ئەگەر ئەندەك كىفا.

رەقەم ئەيلەيىن تەندە جان بارچە،
ۋە لېكىن كى مەنقۇلدا بارچە.

www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ئىلمىي ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى
ئەۋلاد گۈرۈپپىسى
ئۇيغۇر كىتاب توری

ئەمما، رىۋايەتچىلەر شۇنداق رىۋايەت قىلىدۇكى: ھەزرىتى ئىشان مەشرەبنىڭ ئاتىسى خوجەند دىيارىدىن ئىدى. ئاتىسىنىڭ ئىتى موللا ۋەلى خوجەندى، ئانىسىنىڭ ئىتى بىبى خاۋەر ئىدى. بىبى خاۋەر ئىشان مەشرەبكە يەتتە ئايلىق ھامىلە ئىدى.

بىر كۈنى بىبى خاۋەر نەمەنگان بازىرىغا ئىككى قوموش يىپ ئېلىپ بېرىپ سېتىپ، يېنىشىدا باققالدىن ئىككى پۇلغا ئۇزۇم ئالدى. قايتىپ دەل شېكەرپۇرۇشنىڭ دۇكىنىغا كەلگەندە قورسىقىدىن بىر ئاۋاز پەيدا بولۇپ يىقىلىپ قالدى. بۇ خەۋەر موللا ۋەلى خوجەندىغە يەتتى. موللاۋەلى خوجەندى كېلىپ بىبى خاۋەرنى يۆلەپ تۇرغۇزۇپ، ئۆيگە ئېلىپ باردى. ئېيتتىكى:

— ئەي بىبى خاۋەر، مېھرىبانىم، ۋاي غەمگۇزارىم، نېمە بولدۇڭ؟! ماڭا جاۋاب بەرگىن.

بىبى خاۋەر كۆزىنى ئېچىپ ئۆيگە كەلگەنلىكىنى بىلدى ۋە دېدىكى:

— باققالدىن ئۇزۇم ئېلىۋېتىپ، چۈشۈپ كەتكەن ئىككى دانە ئۇزۇمنى ئاغزىمغا سالغانىدىم. دەل شېكەرپۇرۇشنىڭ دۇكىنىغا كەلگەندە قورسىقىمدىن: «ئەي ئانا، خۇدادىن قورقمىدىڭمۇ؟ مېنى ھارام بىلەن بىر يەردە ساقلىدىڭ. بېرىپ باققال بىلەن رىزالاش، بولمىسا قورسىقىڭدىن غايىب بولىمەن» دېگەن بىر ئاۋاز كەلدى. قورقۇپ بىخۇد بولۇپ يىقىلىپ قالدىم.

موللا ۋەلى خوجەندى بۇ سۆزنى ئاڭلاپ، زار ـ زار يىغلاپ:

— خۇدايىتائالا بىزگە بىر پەرزەنت ئاتا قىپتۇ. ئەگەر ئوغۇل بولسا، ئىسيانكار ياكى دەرۋىش بولغۇدەك. ئەمدى ئۆزۈڭنى پاكلىق بىلەن تۇتقىن. تېز بېرىپ باققال بەلەن رىزالىشىپ كەلگىن، — دېدى.

بىبى خاۋەر ئىككى دانە ئۇزۇم ئۈچۈن ئىككى پۇل ئېلىپ بېرىپ باققالنىڭ ئالدىدا قويدى ۋە:

— تارازىنىڭ سىرتىدا ئىككى دانە ئۇزۇمىڭنى يېگەنىدىم، رازى بولۇڭ، — دەپ رىزالىشىپ ئۆيگە كەلدى.

ئالاھەزەلقىياس، تارىخقا بىرمىڭ قىرىق ئۈچ يىل (مىلادىيە 1633 — 1634 ـ يىللىرى)دىن كېيىن ئىشان مەشرەب دۇنيا يۈزىگە كۆز ئاچتى ①. ئۇنىڭدىن شەرم نەشانىسى كۆرۈنۈپ تۇراتتى. ھەممە خەلق كۆرۈپ خۇشال بولۇشتى. ئەمما، بۇ بوۋاق كىچىك ـ كۈندۈز توختىماي يىغلايتتى. بۇ ھالغا ئاتا ـ ئانىسى نائىلاج ئىدى. بوۋاقنى يەتتىنچى كۈنى بۆشۈككە سالدى. ئېتىنى رەھىم بابا قويدى. يەتتە ياشقا كىرگەندە خەتنە قىلدۇرۇپ مەكتەپكە بەردى. موللىسى:

— ئەي ئوغلۇم، بىسمىللاھىر ـ رەھمانىر ـ رەھىم، «ئەلىف» دەڭ، — دېدى.

ئىشان مەشرەب «ئەلىف» دېدى.

«بە» گە كەلگەندە:

---

① بەزى مەنبەلەردە 1653 ـ يىلى دۇنياغا كەلگەن دېيىلىدۇ.

www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئەۋلاد گۈرۈپپىسى
ئۇيغۇرچە ئىلمىي ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى
ئۇيغۇر كىتاب توری

— ئەي ئۇستازىم، «بە»نىڭ مەنىسى نېمە؟ — دېدى.
موللىسىنىڭ ئاچچىقى كېلىپ:
— مەندىن سوئال سورايدىغانغا سەن كىم؟ — دېدى.
ئىشان مەشرەپ:
— «ئەلىف»نىڭ مەنىسى بىر دۇر. خۇدايىتائالا بىر دۇر. بۇنىڭدىن ئۆتسەم ماڭا خاتادۇر، — دەپ بۇ غەزەلنى ئوقۇدى:

«ئەلىف»نى دىلغە جا قىلماقنى بىسمىللاھدىن ئۆرگەندىم،
شەھىد قانىنى تۆكمەكنى كەلامۇللاھدىن ئۆرگەندىم.

ئەۋۋەل ئادەم ئېردىم ھەمسۇھبەتى ھەۋۋا بولۇپ كەلدىم،
مەگەر جەننەتكە كىرمەكنى بۇ كۇن ئەربادىن ئۆرگەندىم.

ياشىم يەتتىگە يەتتى، ھالەتىم ھەددىن فۇزۇندۇر يار،
خۇداغە يىغلاماقنى دوستلار، ھەزرەتى يەھيادىن ئۆرگەندىم.

شەبى مىئراجدا ئەممە رەسۇلى ئالەمىن ئايدى:
مەنى فەرزەند دېگەندە مەن بۇ سۆزنى شاھدىن ئۆرگەندىم.

ھەمىشە مەستمەن ئول جۇرئەئى جامى مۇھەببەتدىن،
خۇدادىن راز ئىستەمەكنى ئوشۇل مۇسادىن ئۆرگەندىم.

دېمە ئالىم بۇ سۆزنى مەشرەبا، سەن كىمدىن ئۆرگەندىڭ،
پىرىم رەھىم ئەيلەدى ئەكنۇنكى مەن ئاللاھدىن ئۆرگەندىم.

دەپ بۇ غەزەلنى ئوقۇپ بايا‌ۋانغا يۈزلەندى. يەتتە كېچە ـ كۇندۇز يىغلاپ يۇرۇپ، ئىشق ـ مۇھەببەتكە گىرىپتار بولۇپ، يالاڭباش، يالاڭ ئاياغ ئۆز يولىغا راۋان بولدى. ئۆزىگە قويغان تەخەللۇسى مەشرەب ئىدى. ئاتا ـ ئانىسى ئىزدەپ چىقىپ تاپتى ۋە ئۆيىگە ئېلىپ كەلدى. ئاتا ـ ئانىسى ئارزۇلاپ ئوغلىغا يېڭى ئېگىن قىلىپ كىيدۇرۇپ قويا‌تتى. ئەممە، مەشرەب نە يەردە غېرىب ـ يالىڭاچلارنى كۆرسە، ئۇلارغا كىيىمىنى سېلىپ بېرەتتى. ئانىسى:
— ئەي بالام، مەن سىزگە ئارزۇلاپ يېڭى ئېگىن قىلىپ بەرسەم، نېمە ئۈچۈن ئۆزىڭىز كىيمەي، باشقىلارغا بېرىۋېتىسىز؟ — دېدى. مەشرەب:
— ئەي مېھرىبان ئانا، مەن سىزدىن ئېگىن بىلەن تۇغۇلغانمىدىم؟ — دەپ سورىدى. ئانىسى دېدىكى:
— ئەي ئوغلۇم، مەندىن يالىڭاچ تۇغۇلغانىدىڭىز.
— ئەي ئانا، — دېدى مەشرەب، — بىلىپ قويۇڭكى، مەن دۇنيادىن ھەم يالىڭاچ

www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ئىلمىي ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى
ئەۋلاد گۈرۈپپىسى
ئۇيغۇر كىتاب توری

كەتكەيمەن.

ئانىسى بۇ سۆزنى ئاڭلاپ سوغۇق ئاھ تارتىپ:

— ئەي ئوغلۇم، بۇ سىرنى ھېچ كىشىگە ئېيتماڭ، — دېدى.

ئەلقىسسە، مەشرەپ بۇ رەۋىش بىلەن ئون بەش ياشقا كىردى. موللا ۋەلى خوجەندى:

— ئەي مەزلۇم، سەن «ئوغلۇم بەرھەق ئەۋلىيا بولىدۇ» دېمىگەنمىدىڭ! ئەمما ئۇ شەرىئەتكە خىلاپ ئىشلارنى قىلىپ يۈرۈيدۇ. مەن بولسام نەمەنگاندا تاپا ـ تەنە ئىچىدە باش كۆتۈرۈپ يۈرەلمەيۋاتىمەن. يۈر، موللا بازار ئاخۇنىڭ خىزمىتىگە بارايلى. ئۇ ئۇلۇغ ساھىب نەپەس كىشىدۇر. ئوغلىمىزغا پەند ـ نەسىھەت قىلىپ قويسا، شايەدكى، نەپەسلىرى تەسىر قىلىپ، شەرىئەت يولىنى تۇتۇپ، ئېگىن كىيسە ئەجەب ئەمەس، — دېدى.

ئەر ـ خوتۇن موللا بازار ئاخۇنىڭ ئۆيىگە كەلدى ۋە:

— داد ئاخۇنۇم، — دەپ جار سالدى. ئاخۇنۇم:

— كىم؟ — دەپ سورىدى. بىر مۇرتى كىرىپ:

— موللا ۋەلى خوجەندى ئەرزىم بار دەيدۇ، — دېدى. ئاخۇنۇم:

— كىرسۇن، — دەپ ئىجازەت قىلدى.

موللا ۋەلى خوجەندى كىرىپ ئەرز قىلدىكى:

— ئەي ئاخۇنۇم، ئوغلۇم مەشرەپ ئون بەش ياشقا كىردى. ئەمما، شەرىئەتكە خىلاپلىق قىلىپ يالىڭاچ يۈرۈيدۇ. مەن بولسام بۇ ئىشتىن تولىمۇ خىجىلدۇرمەن. ھەزرەتلىرى پەند ـ نەسىھەت قىلىپ قويسا، شايەدكى، نەپەسلىرى تەسىر قىلىپ ئوڭ-لىنارمىكىن دەپ كەلدۇق، — دېدى. ئاخۇن:

— شۇ تاپتا مەشرەپ قەيەردە؟ — دەپ سورىدى. موللاۋەلى:

— بابازەڭگى ئاتىنىڭ گۆرستانلىقىدا، — دېدى.

موللا بازار ئاخۇن بىرنەچچە مۇرتىنى ئەگەشتۈرۈپ كېلىپ قارىسا، ئىشان مەشرەپ گۆرستانلىقتا ئادەمنىڭ ئۈستىخانلىرىنى تېرىپ ئالدىدا قويۇپ يىغلاپ ئولتۇرغۇدەك. مەشرەپ يىراقتىن ئاخۇننى كۆرۈپ دەرھال ئالدىغا بېرىپ بۇ بەيىتنى ئوقۇدى:

شەھدۇ شەكەردىن ئارتۇغۇم ئارامى جانىم كەلدىلەر،
كۆڭۈل ئۆيىنى كۆرگەلى روھى رەۋانىم كەلدىلەر.

كېتىپ ئىدى ئەقلۇھۇشۇم، بىلىپ تۇزەرلەر خاھىشىم،
يوقتۇر ئۇلاردەك ھېچ كىشىم، شىرىن زەبانىم كەلدىلەر.

ساقى ماڭا سۇنغىل قەدەھ مەخمۇر ئىدىم مەن ئىشقىدە،
شەھرى ۋۇجۇدۇم سەيرىغە شاھى جەھانىم كەلدىلەر.

ياد ئەيلەر ئېردىم گاھ ـ گاھ كەلگەيمۇ دەپ ئول پادىشاھ،
بولدى يۇزۇم مانەندگاھ، ئول دىلىستانىم كەلدىلەر.

www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ئىلمىي ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى
ئۇيغۇر كىتاب توری
ئەۋلاد گۈرۈپپىسى

دايىم ئاڭا ھەيران ئىدىم، ئىشقىدە سەرگەردان ئىدىم،
مەن مەشرەب گىريان ئىدىمكىم، يار جانىم كەلدىلەر.

ئەلقىسسە، موللا بازار ئاخۇن يېتىپ كېلىپ، شاھ مەشرەبنى ئورنىدىن تۇرغۇزدى. شاھ مەشرەب ئورنىدىن تۇرۇپ ئىززەت ۋە ئىكرام بىلەن يەرگە بېقىپ تۇردى.

موللا بازار ئاخۇن مەشرەبنىڭ ھال ـ ئەھۋاللىرىنى كۆرۈپ ئىختىيارسىز لال بولۇپ، مەشرەبكە نەسىھەت قىلدى:

ـــ ئەي ئوغلۇم، ئاتا ـ ئاناڭنىڭ ئەمرىدە بولغىن. ئېگىن كىيىپ شەرىئەت يولىنى تۇتۇپ، خۇدا ۋە رەسۇلنىڭ ئىتائىتىدە بولغىن ! ئەمما، مەشرەب بۇ مۇخەممەسىنى ئوقۇدى:

ئىشقىدە كۆيمەس ھېچكىم ئەفسانە بولماغۇنچە،
شەمئىدە يانماس ھېچكىم پەرۋانە بولماغۇنچە،
سۆيمەس سەدەفنى ھېچكىم دۇردانە بولماغۇنچە،
ئەدھەم سىفەت دۇنيادىن بىگانە بولماغۇنچە،
باشقە ئالىپ مەلامەت ئەفسانە بولماغۇنچە.

سەنسىز ماڭا نىگارا، ئىكى ئالەم كېرەكمەس،
تەختۇ بەختى سۇلەيمان، ماڭا خاتەم كېرەكمەس،
خىزر ئۇمرىنى بەرسەلەر ماڭا ئول ھەم كېرەكمەس،
سەنسىز ئۆلەي، دۇئا قىل ماڭا بۇ دەم كېرەكمەس،
جانۇ تەنىم قالمادى بىگانە بولماغۇنچە.

ئەرش كۆيەر ئاھىمدىن تاڭلا بولسە قىيامەت،
ئىنسۇ مەلەك يىغلاشۇر ئايتۇر: نېچۈك ئەلامەت،
ھۇرۇ غىلمان بېھىشتى ئايتۇشۇرلار نەدامەت،
چىقسە ئوتۇم زەررەئى ھېچكىم قالماس سەلامەت،
قالماس مالىك دەۋزەخىڭ سوزانە بولماغۇنچە.

قانلار تۆكۈپ كۆزۈمدىن ئانى مەنەم ياد ئېتەي،
قازى بولۇپ ئوغلانىم سىينەم يارىپ داد ئېتەي،
زار كۆڭلۈم شاد ئېتىپ ۋەسلىنى ئانى ياد ئېتەي،
مەھشەر كۈنى داد ئېتىپ خەستە كۆڭۈل شاد ئېتەي،
دىلبەر سۆيمەس كۆڭۈلنى ۋەيرانە بولماغۇنچە.

ئىشقى دىلغە ئوت ئۇردى فەنا يولىن چاغلادىم،
قىسمەت شۇنداغ ئېركەنكىم بېلىم مەھكەم باغلادىم،
ئاشقىلىقدە مەن بۇ كۈن يۈرەك ـ باغرىم داغلادىم،

www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ئىلمىي ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى
ئۇيغۇر كىتاب توری
ئەۋلاد گۈرۈپپىسى

دەردىم بەھەد زور ئولدى دەرگاھىغە يىغلادىم،
رەھىم ئەيلەمەس نىگارىم گىريانە بولماغۇنچە.

ئاشىق بولسالىڭ شۇنداغ بول جانىنى قۇربان ئەيلەگىل،
ھىجرۇ فۇرقەت مىھنەتىنى كۆندە مېھمان ئەيلەگىل،
يەتسە جەۋرۇ جەفالار ئەلدىن پىنھان ئەيلەگىل،
زۇلفى چىنى كۆفرىنى جانغە ئىمان ئەيلەگىل،
جانىڭغە جان ئۇلانماس جانانە بولماغۇنچە.

نامۇس كەتمەس ھېچكىمدىن ئىشققە قەدەم قويماسە،
ئەدھەم سىفەت دۇنيانى تا پۇشتى پا ئۇرماسە،
ۋاسىل بولماس ۋەسلىغە يالغۇز ئۆزىن سۆيمەسە،
رازى بولماس قەزاغە ئىشق ئوتىغە كۆيمەسە،
تاپماس دىلبەر سوراغىن بەريانە بولماغۇنچە.

ۋەقتى بەھار مەي ئىچكىل، بىلگىل ئىشرەت غەنىيمەت،
ساقى سۇنغىل قەدەھنى فۇرسەت، سۇھبەت غەنىيمەت،
زاھىد ئايتۇر: دوستلارىم، تەشبىھ تائەت غەنىيمەت،
مەشرەب قەلەندەرىگە ھەر كۇن ئافەت غەنىيمەت،
كۆرمەس مەئشۇق يۈزىنى ئەفغانە بولماغۇنچە.

ئەلقىسسە، موللا بازار ئاخۇن مەشرەپتىن بۇ ئاشقانە سۆزلەرنى ئىشتىپ ئاپىرىنلار ئوقۇپ، مەشرەپنىڭ ھەققىگە دۇئايى خەير قىلدى. ئاندىن كېيىن:

— ئەي ئوغلۇم، ئاتا ۋە ئاناڭنىڭ خىزمەتلىرىدە بولغىن. ساڭا ۋە ماڭا ئاتا ۋە ئانىنىڭ خىزمەتلىرى پەرز ۋە ۋاجىپتۇر. ئۇلارنىڭ خىزمەتلىرىنى غەنىيمەت بىلگەيسەن، — دەپ بىرنەچچە پەند ـ نەسىھەت قىلدى.

ئىشان مەشرەپ دېدىكى:

— ئەي ئاخۇنۇم، ئاشىقنىڭ ئاتا ـ ئانىسى بولماس. سىزدىن بىر سوئال سوراي. ئەگەر، سوئالىمغا جاۋاب بېرەلمىسىڭىز ئاتا ـ ئانامنىڭ خىزمىتىدە بولاي.

— ئەي ئاخۇنۇم، ھەقسۇبھانە ۋە تائالا ھەزرىتى ئادەم ئەلەيھىسسالامنى ئۆز قۇدرىتى كامىلەسى بىلەن پەيدا قىلىپ يەر يۈزىگە چۇشۇردى. شۇ چاغدا ھەزرىتى ئادەم ئەلەيھىسسالام ناله قىلىپ دېدىكى: «ئەي تەڭرىم، سەن دانا ۋە پۇتكۇل ئالەمنىڭ ياراتقۇچىسىدۇرسەن. مېنىڭ پۇشتى كەمىرىمدىن پەرزەنتلەر پەيدا قىلىپ ئون سەككىزمىڭ ئالەمگە تولدۇرغايسەن ھەم ئۇلارنىڭ ئەرۋاھلىرىنى ماڭا كۆرسەتكەيسەن !»

خۇدايىتائالادىن نىدا كەلدى: «ئەي ئادەم ئوڭ يېنىڭغا قارىغىن !» ھەزرىتى ئادەم ئەلەيھىسسالام ئوڭ يېنىغا قارىدى ۋە تامام ئاق ئېگىن كىيگەن ئەرۋاھلارنى كۆردى. ئادەم ئەلەيھىسسالام مۇناجات قىلدىكى: ئەي تەڭرىم، بۇلار كىملەردۇر؟ نىدا كەلدىكى: بۇ

www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
ئۇيغۇرچە ئىلمىي ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى
ئۇيغۇر كىتاب توری

سېنىڭ مۇسۇلمان ۋە مۆمىن پەرزەنتلىرىڭنىڭ ئەرۋاھلىرىدۇر. ئەمدى چەپ يېنىڭغا قارىغىن. ئادەم ئەلەيھىسسالام چەپ يېنىغا قارىدى ۋە تامام قارا ئېچىگىن كىيگەن ئەرۋاھلارنى كۆردى. ئادەم ئەلەيھىسسالام يەنە مۇناجات قىلدى: ئەي تەڭرىم، بۇ كىملەر-دۇر؟ نىدا كەلدىكى: بۇ سېنىڭ كاپىر پەرزەنتلىرىڭنىڭ ئەرۋاھلىرىدۇر.

ئەي ئاخۇنۇم، شۇ ۋاقىتتا مېنىڭ روھىم قايسى تەرەپتە ئىدى؟ ئوڭ تەرەپتىمۇ يا-كى چەپ تەرەپتىمۇ؟ ئەگەر دەرھەقىقەت، ئوڭ تەرەپتە بولسا، مەن خاتىرجەم بولۇپ، سۇبھىدىن شامغىچە ئاتام ۋە ئانامنىڭ خىزمىتىدە بولاي.

موللا بازار ئاخۇن شاھ مەشرەبتىن بۇ سوئالنى ئىشتىپ بىخۇد بولدى ۋە يەنە ھوشىغا كېلىپ:

— ئەي ئوغلۇم، سىز مەندىن تولىمۇ ئۇلۇغ ۋە زور بىر مەسىلىنى سورىدىڭىز. سىزنىڭ بۇ سوئالىڭىزغا ئاللاتائالادىن ئۆزگە مەخلۇق جاۋاب بېرەلمەس! — دېدى.

— ئەگەر شۇنداق بولسا، — دېدى مەشرەب، — ئاشىقنىڭ ئاتا ـ ئانىسى بولماس. ئەي ئاخۇنۇم، سىلىمۇ ئۆز ھۇزۇرلىرىدا بولغايلا.

موللا بازار ئاخۇن يىغلاپ ـ يىغلاپ ئۆيىگە راۋان بولدى.

ئەلقىسسە، شاھ مەشرەب يېرىم غۇلاچ ياغاچنى ئات قىلىپ مىنىپ، ئىشان موللا بازار ئاخۇننىڭ ئارقىسىدىن بۇ غەزەلنى ئوقۇپ يۇرۇپ كەتتى:

تۇشتى سەۋدايى مۇھەببەت باشىمە،
ئار ئېتىپ مەردۇم كېلۇرلەر قاشىمە.

كۆپ مۇھەببەت كويىدا قان يىغلادىم،
ھەفت ئىقلىم غەرق بولدى ياشىمە.

زاھىدى مىھراب ئارا تائەت قىلۇر،
مەن قىلۇرمەن سەجدە ئەگمە قاشىمە.

قىل ھەزەر ئەلبەتتە جانان قەھرىدىن،
يىغلاپ ئەرز ئايتسام بۇ باغرى تاشىمە.

مۇھتەسىب تۆكتۇمۇ ساقى بادەسىن،
يەتمەس ئول ئەقل مېنىڭ سىر داشىمە.

كۇندە يۈز مىڭ جەبر قىلساڭ ئۆرگۈلەي،
ئەيلە تەسلىم مۇددەئى بەرداشىمە.

مەشرەبى دىۋانەنى ھەيران قىلىپ،
نە سەبەبدىن كەلمەگەيسەن قاشىمە.

www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
ئۇيغۇرچە ئىلمىي ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى
ئۇيغۇر كىتاب توری

ئەلقىسسە، شاھ مەشرەپ «ئېتى»غا مىنىپ شەھەرگە راۋان بولدى.

شاھ مەشرەپنىڭ بىر مۇرىتى بار ئىدى. ئۇنىڭ ئىسمىنى ئاتاپ «پالانچى» بارمۇ سەن، دەپ قىچقىردى. مۇرىتى يۈگۈرۈپ چىقىپ ئىشان مەشرەپنىڭ خىزمىتىگە ھازىر بولدى. مەشرەپ دېدىكى:

— مېنىڭ ئېتىم نەچچە كۈندىن بېرى ئاچتۇر. ئارپا بولسا، ئېلىپ چىقىپ بەرگىن!

مۇرىتى «خوش» دەپ، ئارپا ئېلىپ چىقىپ، ئىشان مەشرەپنىڭ ياغاچ ئېتىنىڭ ئالدىدا قويدى. ئىشان مەشرەپ ياغاچ ئېتىغا قاراپ:

— ئەي جانىۋار، بىزنىڭ يولىمىز ئۇزاق، داۋانلار ئېگىز، يوللار خەتەرلىك. ھەمراھلىرىمىز كەتتى. ئەمدى نۆۋەت بىزلەرگە يەتتى. بوغۇزنى ئوبدان يېگىن. تاڭلا، يولدا ھېرىپ مېنى شەرمەندە قىلمىغىن، — دەپ موللا بازار ئاخۇنىنىڭ ئالدىغا كېتىپ ئۇچتەپ بۇ غەزەلنى ئوقۇدى:

مەئرىفەت بازارىنىڭ دىۋانەسى،
بول ھەقىقەت ئىشقىنىڭ مەستانەسى.

ئاھ ئۇرۇپ چىقسە جەھاننى كۆيدۈرۈر،
ئىشق ئەھلى زىينەتى سەرمايەسى.

ئىككى دۇنيانى كۆزۈمگە ئىلمادىم،
مەنكى ئول دىيدارنىڭ ھەيرانەسى.

ئەيلەدى كۆڭلۈم ئۆيىن قىلدى خەراب،
كىم تۇزەتتى مۇلكىنىڭ ۋەيرانەسى.

ماسىۋانى تەرك قىلدىم دېگەن ئول،
بۇ جەھان تەن مۇلكىنىڭ بىگانەسى.

مەشرەبى دىۋانەنى قىلدى ئەسىر،
قەددى مەۋزۇن ئەگمە قاشىڭ چارەسى.

دەپ مەشرەپ موللا بازار ئاخۇنىنىڭكىگە كىرىپ كەلدى. موللا بازار ئاخۇن كۆردىكى، مەشرەپتە ئاجايىپ بىر ھالەت جەزبە قىلىپ تۇرۇپتۇ. ئاخۇن:

— ئەي دىۋانە، خۇش كەپسىز. بايا قايدا ئىدىڭىز؟ — دەپ ئىلتىپات كۆرسەتتى.

شاھ مەشرەپ ئىشان موللا بازارنىڭ ئىلتىپاتلىرىغا جاۋابەن بۇ غەزەلنى ئوقۇدى:

مەئرىفەتنى گۈلزارى موللا بازار دىۋانە،
ئاشىقلارنى سەرداری موللا بازار دىۋانە.

www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ئىلمىي ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى
ئۇيغۇر كىتاب توری
ئەۋلاد گۈرۈپپىسى

يوقتۇر ئەسلا گىينەسى بەھر ئىرفان سىينەسى،
نۇرى ھەق ئايىنەسى موللا بازار دىۋانە.

يول ئۈستىدە پۇل بولغان، ھەق نۇرىغە مۇل بولغان،
كىمنى كۆرسە قۇل بولغان موللا بازار دىۋانە.

جايلارىدۇر نەمەنگان، ھەق يولىدا جان بەرگەن،
مۇرىدلارىن سىناغان موللا بازار دىۋانە.

ئىچلەرىدۇر تولا نۇر، پىرلارىدۇر بەھادۇر،
بۇخارادە ئول مەشھۇر موللا بازار دىۋانە.

مەشرەب ئۆزى دىۋانە، ئىشق ئوتىغە پەرۋانە،
يول يۇرەدۇر سەرسانە موللا بازار دىۋانە.

* *

ئىشقىڭ ئوتىغە كۆيگەلى كەلدىم،
ئايدەڭ يۈزۈڭنى كۆرگەلى كەلدىم.

سەۋدايى زۇلفۇڭ تۇشتى باشىمە،
سەندىن دەۋاسىن سورغالى كەلدىم.

بەھرىگە كىردىم غەۋۋاس بولاي دەپ،
بىر دۇررى مەقسۇد ئالغالى كەلدىم.

مەندىن سوراساڭ، ئەي گۈلئۈزارىم،
مەھۋ جەمالىڭ بولغالى كەلدىم.

ئاسىي قۇلۇڭمەن يانىپ گۇناھىدىن،
ئەستەغفىرۇللاھ ئايغالى كەلدىم.

قافىلە كەتتى، مەنزىلغە يەتتى،
مەن ھەم ئۇلارغە يەتكەلى كەلدىم.

كۆردۇم جەمالىڭ كەتتىم ئۆزۈمدىن،
مەجنۇنۇ شەيدا بولغالى كەلدىم.

www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ئىلمىي ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى
ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئەۋلاد گۇرۇپپىسى

ساقى قەدەھنى قىلغىلى مۇھەييا،
ۋەھدەت مەيىدىن ئىچكەلى كەلدىم.

رەھمەت ئىشىكىنى مەشرەبغە ئاچغىل،
ئىشقىڭ كويىدە ئولغالى كەلدىم.

ئەلقىسسە، ئىشان موللا بازار مەشرەبكە بارىكاللا ئېيتتى. مەشرەب دېدىكى:
— بىر مەشۇقۇم بار ئىدى. ئېرىنى ئالداپ ئوتۇنغا ئەۋەتىۋېتىپتۇ. مېنى كەلسەڭ دېگەنىدى. مەن ھەم باراي دەپ ۋەدە قىلغانىدىم. سىزدىن جاۋاب ئالغىلى كەلدىم. باراي-مۇ يا بارمايمۇ؟
موللا بازار ئاخۇن تەبەسسۇم قىلىپ:
— بارغىن! ۋەدە قىلغاندىن كېيىن بارماق لازىمدۇر، — دەپ رۇخسەت بەردى. شاھ مەشرەب خۇشال بولۇپ خانىقادىن چىقىپ يولىغا راۋان بولدى. موللا بازار ئاخۇن-نىڭ مۇرىتلىرى:
— مەشرەب ئالىمنى مەسخىرە قىلدى. ئۇنىڭ مېھرىدىن كېچىپ بۇ ئىشىكتىن قوغلايلى، — دېيىشتى. ئىشان دېدىكى:
— ھەركىم مەشرەبكە ئازار بەرسە، ماڭا ئازار بەرگەندەك بولىدۇ. مەشرەبكە ھەر-گىز دەخلى قىلماڭلار! «ئىيسايى ھەم ئۆز يولىغا، مۇسايى ھەم ئۆز يولىغا» مەشرەبنىڭ ئىجازەت مەنزىلى قەشقەر زېمىنىدىدۇر. ئۇنىڭ ئىشى شۇ يەردە پۈتكۈسىدۇر.
ئەمما، ئاخۇننىڭ ئىككى مۇرىتى مەشرەبنىڭ ئارقىسىدىن ماراپ چىقتى. بۇ ئىش-تىن ئىشان بىخەۋەر ئىدى. ئۇلار دېيىشتىكى:«ئەگەر مەشرەبنىڭ شۇبۇ ئېيتقان سۆزى راست بولسا، يۈزىگە قارا سۈرتۈپ، بۇ ئىشىكتىن قوغلىماق كېرەك.»
ئەلقىسسە، مەشرەب نەمەنگاننىڭ كوچىسىدا يىغلاپ ئۆز ھالىچە كېتىپ باراتتى. نەمەنگان خەلقى — ئالتە ياشتىن يەتمىش ياشقىچە تامامى خەلق مەشرەبنىڭ يىغىسىغا ھەمدەم بولۇشۇپ ئارقىسىدىن ئەگىشىپ يۈرەتتى. مەشرەب تەڭرىگە نالە ـ زار قىلىپ يەنە بۇ ھەققانەنى زۇھۇرغا كەلتۈردى:

ئىلاھا، رەھم قىل مەن خەستەگە كۆپ ناتەۋاندۇرمەن،
قىزىل گۇل غۇنچەسىدەك تەھبەتەھ كۆپ باغرى قاندۇرمەن،
قىلۇرغە شەرھى دىل، تىل يوق ئەجايىپ بىزەباندۇرمەن،
گەدايى كوچەلەر ئىشىكىدە رەسۋايى جەھاندۇرمەن،
غەرىبۇ بىكەسۇ بىچارەئى بىخانۇماندۇرمەن.

بەلا دەشتىدە مەجنۇندەك ئەجەب دىۋانەدۇر كۆڭلۇم،
گىرىفتارى ئەسىرى زۇلفىغە جانانەدۇر كۆڭلۇم،
جۇنۇن بازارىدا مەنسۇردەك ئەفسانەدۇر كۆڭلۇم،
مۇھەببەت ئوتىدا كۆيگەن ئوشۇل پەرۋانەدۇر كۆڭلۇم،
كېچەدىن تا سەھەر مەن ھەمدەم ئاھى فىغاندۇرمەن.

www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ئىلمىي ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى
ئۇيغۇر كىتاب توری
ئەۋلاد گۈرۈپپىسى

هەنۇز بۇ تاجدىن بەختىم بولۇپدۇر سەرۇ نىهالە،
تىزىلغان كىرپىكىم ئۈستىدەكى مانەندەئى ژالە،
بۇ يەڭلىخ تىيرە بەخت ئولغاچ جىگەر پەركالە ـ پەركالە،
كۆيۈپ ئۆرتەندى ئىشقىڭدا هەمەسى بۇ پەرۇ بالە،
ئەسىيرى غەم بولۇپ غەم ئىچرە رەڭگى زەئفەراندۇرمەن.

جەهاننى بىبەقا دەرلەر قانى خۇسرەۋ، قانى داراب،
قانى جەمشىدۇ ئىسكەندەر، قانى رۇستەم، قانى سۇهراب،
قانى جۇملە پەيمبەرلەر، قانى ئول ساهىبى مىهراب،
قانى بۇ بەكرىيۇ سىددىق، ئۇمەر، ئوسمان، ئەلى نايابا،
قانى هەيدەر، دەر ئىردى: كى مەن ساهىبقىراندۇرمەن.

تەمام مۇلكى ئالەمنى ئۆلۈمنىڭ چاكەرى كۆردۇم،
نىهالىغە نەزەر سالدىم ئۆزۇمنى كافىرى كۆردۇم،
ئۆتۈپ بۇتخانەگە بارماقنى ئەمدى ئارىيەت كۆردۇم،
بۇ كوهنە دۇنياغە باقىپ بۇزۇغلۇق لەڭگەرى كۆردۇم،
كى مەن يول ئۆتكۈچى ئاندىن غەرىب بىر كارۋاندۇرمەن.

بۇ مەشرەب ئاستانەڭگە كېلىپدۇر هەق ئاللاه دەپ،
كېلىپ دەرۋازەدە تۇرمىش هەمىشە شەيئەن لىللاه دەپ،
ئەدەم مۇلكىغە يۇزلەندىم بەر ئىمانىم ماڭا يارەب،
بىمەققى ئالىي ئەسهابى قۇرۇغ ياندۇرمە گۇمراه دەپ،
قايان بارغايمەن، ئەي ئەهمەد سەگى ئول ئاستاندۇرمەن.

مەشرەبنىڭ ئارقىسىدىن ئەگىشىپ كەلگەن خەلق مەشرەبنىڭ هالىغا تەئەججۇپلەر قىلىشاتتى. مەشرەب يەنە بۇ غەزەلنى ئوقۇدى:

ئوشۇل كۇن ساڭا، ئەي شوخ، سىتەمگەر ئاشنا بولدۇم،
جەمالىڭنى كۆرەي دەپ ئارزۇ بىرلەن ئادا بولدۇم.

بىبازارى مۇهەببەت گەۋهەرى قىيمەت بەها ئىردىم،
رەقىبلەر ئالدىدە مىسلى سەدەفدەك كەم بەها بولدۇم.

قەلەندەرۋار هەجرىڭدە نەۋايۇ نالەلەر قىلدىم،
سەنى دەردۇ غەمىڭدىن، ئەي پەرى پەيكەر، ئەدا بولدۇم.

مۇهەببەت ئوتى كۆيدۇردى يۇرەك ـ باغرىمنى، ئەي مەشرەب،
كۆيۈپ كۇل بولدى جىسمىم ئەمنىيەت بولدۇم، زىريا بولدۇم.

www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئەۋلاد گۈرۈپپىسى
ئۇيغۇرچە ئىلمىي ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى
ئۇيغۇر كىتاب توری

ئەلقىسسە، مەشرەبنىڭ ئالدىدا بىر كۆل بار ئىدى. «ئاللاھۇ ئەكبەر» دەپ كۆلگە غايىب بولدى. خەلق «مەردانەئى خۇدا» ئىكەن دېيىشىپ تەھسىن ـ ئاپىرىنلار ئوقۇشتى. مەشرەبنىڭ ئانىسىغا «مەشرەب ئۆزىنى كۆلگە تاشلاپ غايىب بولدى» دېگەن خەۋەر يەتتى. مەشرەبنىڭ ئانىسى بۇ خەۋەرنى ئىشتىپ بىخۇد بولۇپ يىقىلدى. بىر پەستىن كېيىن ھوشىغا كېلىپ كۆلنىڭ لېۋىگە كەلدى ۋە:

ـــ ۋاي بالام، ئەي جىگەر پارەم، پەرزەنتىم ! مەن سېنى ئۈمىد بىلەن باققانىدىم. مۇنداق قىلغىنىڭغا مەن رازى ئەمەس ! ـــ دەپ بۇ بەيىتنى ئوقۇدى:

بۇ غەربىلىق دەردىدىن كۆپ ناتەۋان بولدۇم بالام،
مىسىل ئول بادى خەزاندەك زەئىفەران بولدۇم بالام.

بۇ جۇدالىق دەردىنى ئايتاي ئىشتىمىڭ دوستلار،
زارى دىلنى ئايتمايىن يولغە راۋان بولغان بالام.

ئىشان مەشرەب سۇنىڭ ئىچىدە تۇرۇپ ئانىسىنىڭ ھەققىدە بۇ بەيىتنى ئوقۇدى:

ئول قىيامەتدە جۇدالىق باشىغە تۇشكەن ئانام،
ياش قالىپمەن ئاتادىن دىيدارىغە تويماي ئانام.

بۇ جۇدالىق دەردىغە يىغلاپ يۇرۇپ شامۇ سەھەر،
مېھرىبانلىقنى زىياد ئەتكەن ماڭا كۆيگەن ئانام.

ۋادەرىغا، ھەركىم ئۆز ھالىغە ئايتۇر: يا ئىلاھ،
ئەي خۇدا، بەرگىن شەفائەت دەپ دۇئا قىلغان ئانام.

ئول قىيامەت دەشتىدە ھەر كىم ئۆز ھالىندەدۇر،
ھەۋزى كەۋسەرنىڭ سۆيىنى كەلتۇرۇپ بەرگەن ئانام.

ۋە يەنە ئانىسى ئىشان مەشرەبنىڭ ھەققىدە بۇ بەيىتنى ئوقۇدى:

مىسىل مەجنۇندەك قىيامەت دەشتىدە سۇساپ يۇرۇپ،
ۋاي بالام بىلمەي يۆرۈمسەن، مېھرىبان بولغان بالام.

تۇن سەھەرلەردە تۇرۇپ، ساۋۇق بۆشۈكىڭنى قۇچۇپ،
ئەمچەكىمدىن سۈت بېرىپمەن قايدا سەن جانىم بالام.

www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ئىلمىي ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى
ئەۋلاد گۈرۈپپىسى
ئۇيغۇر كىتاب توری

بۇ جۇدالىققە قالىپمەن قايدە سەن جانىم بالام،
ھەسرەتىڭدىن قان يۇتۇپمەن قايدەسەن جانىم بالام.

مەشرەپ يەنە بۇ بەيىتنى ئوقۇدى:

تۇن سەھەرلەردە قوپۇپ ساۋۇق بۆشۈكلەرنى قۇچۇپ،
ئاق سۈتىنى ئىمىزىبان ئاسراغان جانىم ئانام.

ئانىسى بۇ بەيىتنى ئوقۇدى:

ماسىۋا بولدۇم ئۆزۈم خاۋەرى خۇدانىڭ يولىدا،
بارچە ئالەمدىن كېچىپدۇر ماسىۋا بولغان بالام.

ئىشان مەشرەپ بۇ غەزەلنى ئوقۇدى:

غەربىلىق يولىغە تۇشكەن مەن گەدا، ئانام رىزا بولغىل،
ئەزەلدىن كەلمىشىم بەختىم قارا، ئانام رىزا بولغىل.

بالام دەپ تۇتمە ماتەم، مەن كېتەرمەن، كەلمىشىم
بامى خالىق ئەرزۇ سەما، ئانام رىزا بولغىل.

كۆزۈڭدىن تۆكمە ياشىڭ يول ئاچىلماس ماڭا، ئەي كەئبەم،
قوبۇل قىلغاي جەمئى ئەۋلىيالار، ئانام رىزا بولغىل.

كەل، ئەي مەشرەپ بۇ كۇن سەججادىلەرنىڭ روھىنى ئىزدە،
مەن ھەم مەنسۇر ھەللاجىم، غەرىب ئانام رىزا بولغىل.

ئانىسى يەنە بۇ بەيىتنى ئوقۇپ:

يۇز بەلا باشىمغە تۇشتى مۇبتەلا بولدۇم بالام،
كۆرمەيىن ئايدەك يۇزۈڭنى بىنەۋا بولدۇم بالام.

يىغلارەم كېچە ـ كۇندۇز دەمبەدەم يادىڭ بىلە،
غەمدە كۆيدۇم، تەلبە بولدۇم، ناتەۋان بولدۇم بالام.

ھەم ئەزەلدە ھەق سېنىڭ روھۇڭنى يەك ئەتتى جەنان،
مەن كۆيۇپ يادىڭ بىلە بىمۇتتەكا بولدۇم بالام.

www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ئىلمىي ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى
ئەۋلاد گۈرۈپپىسى
ئۇيغۇر كىتاب توری

دەپ تۇرۇشىغا مەشرەپ «ھۇ» دەپ سۇدىن چىقتى. پۈتۈن خەلق كۆردىكى، مەشرەپ ئوچاقتىن يېڭى پىشۇرۇپ ئالغان ناندەك قىزىرىپ كېتىپتۇ. ئىشان مەشرەپ ئانىسىنىڭ ئايىغىغا يىقىلىپ:

— ئەي مېھرىبان ئانا، مېنىڭدەك ناقابىل پەرزەنتىڭىزدىن رازى بولۇڭ. ئەزەلدىن خۇدايىتائالا مېنى بۇ يولغا سالىتۇ، — دەپ موللا بازار ئاخۇنۇمنىڭ خىزمىتىگە راۋان بولدى. تامام نەمەنگان خەلقى مەشرەپنىڭ ئارقىسىدىن ئەگىشىپ ماڭدى.

موللا بازار ئاخۇن سورىدىكى:

— ئەي مەشرەپ، قەيەردە ئىدىڭىز؟

مەشرەپ جاۋاب بېرىپ:

— ئەي ئاخۇنۇم، بىر مەشۇقۇم بار ئىدى. كېلىنگ، ئەيش ـ ئىشرەت قىلايلى، دەپ ـ گەنىدى. بېرىپ ھەزىل ـ چاقچاق قىلىشىپ تۇرغانىدۇق. توساتتىن ئېرى كېلىپ قەـ لىپ مېنى تۇتۇۋالدى ھەم بىرنەچچە تاياق سوقتى. شەرمەندە بولۇپ يېنىپ كەلدىم، — دېدى. موللا بازار ئاخۇن مەشرەپنىڭ سۆزلىرىنى ئاڭلاپ ئاپىرىن ئوقۇدى. ئەمما، ئاخۇـ نۇمنىڭ مۇرىتلىرى كېلىپ:

— تەقسىر، ئىشان مەشرەپ يالغان ئېيتىۋاتىدۇ. ئۇ نەمەنگان كوچىسىدا يىغلاپ يۇرۇپ ھېيتگاھدىكى كۆلگە چۆمۈلۈپ چىقتى، — دېيىشتى.

— ئەي يارانلار، مەشرەپ بۇ يۇرتنىڭ پىسقى ـ پاساتلىرىنى ئۆز ئۈستىگە يۈكلەپ يۇرۇۋاتقانىدى. ئەمدى مەشرەپنى كۆرەلمەيدىغان بولدۇڭلار، — دېدى.

ئىشان مەشرەپ:

— ئەي ئاخۇنۇم، مېنىڭ ئارقامغا ماراقچى قويۇپ، مېنى شەرمەندە قىلدىڭىز. ئەمدى بۇ يۇرت سىزگە قالدى. ئىككى پىچاق بىر غىلاپقا سىغماس. قەشقەر ۋىلايىتىدە مەخدۇم ئەزەمنىڭ نەۋرىسى ھەزرىتى ئافاق خوجام بار ئىدىمىش. ئۇلارنىڭ خىزمەتلىرىگە باراي. دۇنيادا ئىككى ئافاق ئۆتكەن: بىرى ھەزرىتى خاجە ئابدۇلخالىق غىجدەۋانى، يەنە بىرى سەيىد ئافاق خوجام. مۇنداق يۇرگىنىمدىن شۇنداق پىرى كامىلنىڭ خىزمەتلەـ رىگە بارغىنىم ياخشىراقتۇر، ئەي ئاخۇنۇم، سىزگە بۇ ۋىلايەت قۇتلۇق بولسۇن. بىزگە يول قۇتلۇق بولسۇن، — دەپ بۇ مۇخەممەسنى ئوقۇپ، قەشقەرگە راۋان بولدى:

قالمىمەن يۈز مەلامەت ئىچرە راھەت كۆرمەگەن جانىم،
باشىمدا نەچچە مىڭ سەۋدايى، لەززەت كۆرمەگەن جانىم،
تۇشۇپمەن مېھنەت سەناۋەر كۆرمەگەن جانىم،
ھەقىقەت تەختىگاھىدا زەھىر كۆرمەگەن جانىم،
جەفا چەككەن، ئەلەم تارتقان، ھەلاۋەت كۆرمەگەن جانىم.

ياشىم ئون بەشكە يەتتى، بارى قايغۇدىن قارىپدۇرمەن،
بۇ مېھنەتخانەدە ئۇستىخانىم ئاقارىپدۇرمەن،
بەيابان ئىچرە قالغان بىۋەتەن تۇشكەن غەرىبدۇرمەن،

www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ئىلمىي ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى
ئەۋلاد گۈرۈپپىسى
ئۇيغۇر كىتاب توری

كۆيۈپ يادىدا يىغلاپ كەھر بىبادەك سارغايىپدۇرمەن،
جەفا چەككەن، ئەلەم تارتقان، ھەلاۋەت كۆرمەگەن جانىم.

كى بۇلبۇلمەنكى ھەرگۈل شاخەسىدە ئاشنايىم يوق،
مەگەر مېھنەت چېكىپ، راھەت كۆرەرمەن دەپ تەمايىم يوق،
مۇسافىرلىق دىيارىدا مەكانىم يوق، نىشانىم يوق،
غەم ئوتى تۇشمەگەن، كۆيدۇرمەگەن بىر ئۇستىخانىم يوق،
جەفا چەككەن، ئەلەم تارتقان، ھەلاۋەت كۆرمەگەن جانىم.

مەنى بىلمەم ئىگەم، يارەب، نېچۈك ئىنسان ياراتىپدۇر،
نېتەي شۇم تالىئىم ئاشۇفتەئى دەۋران ياراتىپدۇر،
..... ①
جەفا چەككەن، ئەلەم تارتقان، ھەلاۋەت كۆرمەگەن جانىم.

ئىلاھا، تەۋبە قىلدىم، مەغفىرەت قىلغىل گۇناھىمنى،
ئارىخ رەھمەت سۈيى بىلە ئارىت سۈيى سىياھىمنى،
بىھەمدۇللاھ، بىلىپمەن ئول مۇھەممەددەك گۇۋاھىمنى،
ئەگەرچە ئاسىيدۇر مەشرەب تانۇپمەن پادىشاھىمنى،
جەفا چەككەن، ئەلەم تارتقان، ھەلاۋەت كۆرمەگەن جانىم.

ئاندىن ئۆز ھەسبى ـ ھاللىرىغا بۇ غەزەلنى ئوقۇدى:

نەدامەتدە تۆكۈپ ياش ۋەسلىگ ئىزلەپ يۈرگەنىم بىھراق،
غەمۇ دەردىگ رەفىق ئەيلەپ مۇدام ئاھ ئۇرغانىم بىھراق.
جەھان مەيدانىدە يۈرگەن مۇھەببەت ئوتىغە كۆيگەن،
سۆيەر قوللارنى ئەزىز كۆزلەرىمغە سۈرگەنىم بىھراق.

ئۇشول مەجنۇندەگ يۈرەگ ـ باغرىم ئاقىپ كۆزدىن،
سەنەمنى ھەجرىدە سەھراۋۇ چۆلنى كەزگەنىم بىھراق.
قىيامەت ھەشرگاھىدە سورۇلغاي بارچە كىردارىم،
يەقامنى چاگ ئېتىپ ۋەللاھ بۇ كۈن داد ئەتكەنىم بىھراق.

مۇيەسسەر بولماسە جەننەت ئىچىدە دەۋلەتۇ دىندار،
بىھىشتىدىن كەچىبان دەۋزەخ ئىچىدە كۆيگەنىم بىھراق.
خەزان بولماي گۈلىستانى بەھارى ئۈمر، ئەي مەشرەب،
سەھەر ۋەقتىدە بۇلبۇلدەگ فىغانلار قىلغانىم بىھراق.

---

① بۇ يەردە ئىككى مىسرا بېيىت كەم.

www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ئىلمىي ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى
ئەۋلاد گۈرۈپپىسى
ئۇيغۇر كىتاب توری

* *

نەمەنگان شەھرىدىن كەتسەم مەنى يوقلار كىشىم بارمۇ؟
غەربىلىق شەھرىدە ئۆلسەم مەنى يوقلار كىشىم بارمۇ؟
مۇھەببەت شەربەتىن ئىچتىم، قازاندەك قاينابان تاشتىم،
بۇ فانى دۇنيادىن كەچتىم مەنى يوقلار كىشىم بارمۇ؟

تۇشۇبدۇر باشىمە سەۋدا رەمۇزى ئىشقدىن غەۋغا،
ئۆزىغە ئەيلەدى شەيدا مەنى يوقلار كىشىم بارمۇ؟
تۇرارغە تاقەتىم يوقدۇر، يۇرەرغە ھالەتىم يوقدۇر،
يۇرەكدە ئىشق ئوتى كۆپدۇر، مەنى يوقلار كىشىم بارمۇ؟

قەرارىم يوق تۇراي دېسەم، نەمەنگاندا يۇرەي دېسەم،
جەھاننى سەير ئېتىپ كەزسەم مەنى يوقلار كىشىم بارمۇ؟
بۇ مىسكىن زارى مەشرەبنى كىشى ھالىنى بىلمەيدۇر،
بۇ يەردىن باش ئالىپ كەتسەم مەنى يوقلار كىشىم بارمۇ؟

ئەلقىسسە، شاھ مەشرەب مەنزىلىمۇ مەنزىل يۇرۇپ، داۋانلار ئېشىپ، قەشقەر دىيارىغا يېقىن كەلگەندە دىماغلىرى چاغ بولۇپ بۇ غەزەلنى ئوقۇدى:

ئەي مەنىك نازۇك نىھالىم يار ـ جانىم، قايدا سەن؟
بۇ كۆڭۈل بوستانىدا غۇنچە دەھانىم، قايداسەن؟

ھالىمىز بىمەد ياماندۇر كەلمەسەك ھالىم سوراپ،
ئەي مەنىك خۇش مېھرىبان روھى رەۋانىم، قايداسەن؟

نەچچە كۈندۇر بۇ كۆڭۈل مۇشتاق ئىبرۇر دىيدارىڭە،
ئۆرگۈلەي، ئەي دىلبەرى شىرىن زەبانىم، قايداسەن؟

كۆزلەرىم گىريان بولۇپ قالدىم بۇ غەم سەھراسىدا،
ھەسرەتىڭدە چىقتى بۇ ئاھۇ فىغانىم، قايداسەن؟

تەشنەلەبدۇر مەشرەبىك، ئولدى يۇرەكى ھەم كەباب،
فۇرقەتىڭدە، ئەي مەنىك ئارامى جانىم، قايدا سەن؟

شاھ مەشرەب شۇ تەرىقدە قەشقەرگە يېتىپ كەلدى ۋە قەشقەر خەلقىنى كۆرۈپ جۇنۇنلىرى زىيادە بولۇپ، بۇ غەزەلنى ئوقۇدى:

www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ئىلمىي ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى
ئۇيغۇر كىتاب توری
ئەۋلاد گۈرۈپپىسى

دەرگەھىگە... بىر ئاجىز ئەفگار كېلىپمەن،
ئەرزى دىلىمنى ئايتماق ئۈچۈن زار كېلىپمەن.

يوقدۇر ئىلكىدە ساڭا بىر تۇھفەئى لايىق،
جۇزۇ دىل گۈنەھ ئەل ئىچىدە خار كېلىپمەن.

رەد قىلمە قەبۇل ئەيلە، كى شەرمەندىلىكىمدىن -
رەسۋايى سەيرى كوچەۋۇ بازار كېلىپمەن.

بازارى جەھان ئىچرە ئوشۇل شەھرى ئەدەمدىن،
جان نەقدى بىلە ساڭا خەرىدار كېلىپمەن.

لۇتف ئىلە كەرەم ئەيلەۋۇ دەردىمغە دەۋا قىل،
دەرمان تىلەبان ساھىبى ئازار كېلىپمەن.

زار ئىلە تولا قىلادۇر خەستە بۇ مەشرەب،
ئاچ پەردەنى كىم تالىبى دىيدار كېلىپمەن.

ئاندىن، شاھ مەشرەب ھەزرىتى ئافاق خوجىنىڭ ئاستانىسىگە كەلدى ۋە بەشىنى ھەزرەتنىڭ بوسۇغىسىغا قويۇپ بۇ مۇناجاتنى ئوقۇدى:

ئەزەلدىن تائەبەد دوستلار ھەمىشە ئاللاھ دەپ كەلدىم،
تىلىمدا رەببىيەل - ئەئلا يەنە دىيدار دەپ كەلدىم.

كى سەن ئەۋلادى پەيغەمبەر، ئاتىڭدۇر خاجەئى ئافاق،
كى نەۋمىد قويماغايسەن دەپ ئۇلۇغ دەرگاھى دەپ كەلدىم.

ئەزەلدىن ماڭا سالدى ئۇشبۇ ئوتنى، ئەي مۇسۇلمانلار،
ئانىڭ ئۈچۈن كۆيەرمەن تۇنۇ كۈن يۇز ئاھ دەپ كەلدىم.

قىيامەت بارگاھىنى تۇزەر ئول كۈن مۇسۇلمانلار،
زەلەمنا رەببەنا دەپ ۋاھىدۇل - قەھھار دەپ كەلدىم.

ھىدايەت كۆرگۈزۈڭ ئافاق خوجام پۇشتى پەناھىمسىز،
ئاداشقان، يولدە قالغان مەن غەرىبكە راھ دەپ كەلدىم.

كەل، ئەي مەشرەب كى ئاشىق سەن، ئۈمىد ئولدۇركى ئەفۇ ئەتكەي ،
ھەسەن بىرلە ھۈسەين ھەققى ئۇلۇغ دەرگاھ دەپ كەلدىم.

ئەلقىسسە، ئىشان مەشرەبنىڭ ئەھۋالى ھەزرەتكە مەلۇم بولدى. ئېيتتىكى:
ــ ئەي سوپىلار، ئالەمدىن ھېچ خەۋىرىڭلار يوقمۇ؟ شۇ تاپتا بىر غېرىب بىچارە

www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئەۋلاد گۈرۈپپىسى
ئۇيغۇرچە ئىلمىي ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى
ئۇيغۇر كىتاب توری

مېنىڭ دەرگاھىمغا كېلىپ يىغلاپ تۇرۇپتۇ. شۇ بىچارىنى ئالدىمغا ئېلىپ كېلىڭلار!

موللا باقى ئاخۇن بىلەن موللا ساقى ئاخۇن چىقىپ ئىشان مەشرەبنى باشلاپ كىردى. كۆردىكى، ئۇ چىرايى قىزغۇچ، بۇرۇتى ئەمدىلەتىن خەت تارتقان، شەھلا كۆز، يالاڭباش، چاچلىرى بېلىگىچە چۈشكەن، كۆزلىرىدىن ئوت چاقناپ تۇرىدىغان بىر يىگىت ئىدى. ئۇلار ھەزرەتكە:

— ئەي پادىشاھىم، بىز شۇنچە يىللاردىن بېرى ئۆزلىرىنىڭ خىزمىتىدە يۈرۈپ، مۇنداق ئاتەش نەپەس قەلەندەرنى كۆرمىگەنىدۇق، — دېيىشتى.

ئىشان مەشرەب ھەزرىتى ئافاق خوجىنىڭ جامالىنى كۆرۈپ مەست ـ مۇستەغرەق بولۇپ بۇ مۇناجاتنى ئوقۇدى:

بۇ كۈن مەخدۇم ئەئزەم پادىشاھىم كۆرگەلى كەلدىم،
ئىتتىدەك ئاستانىغە يۈزۈمنى سۈرگەلى كەلدىم.

قىيامەت بارگاھىنى تۈزەر ئول كۈن مەلائىكلەر،
كى سەن كىمىيا نەزەرسەن، مەن ھەم زەر بولغالى كەلدىم.

سەنى بۇزۇرگلىغىڭنى شۇھرەتى ئالەمنى تۇتقاندۇر،
قۇلۇڭ مەشرەب دۇئايى خەير ئىلە ياد ئەتكەلى كەلدىم.

ھەزرىتى ئافاق خوجام بۇ مۇناجاتنى ئىشتىپ:

— ئەي سوپىلار، بۇ دىۋانىنى يېقىنراق كەلتۈرۈڭلار، — دېدى. سوپىلار مەشرەبنى ئىككى قولىدىن تۇتۇپ ئېلىپ كېلىپ ھەزرەتنىڭ ئايىغىغا يىقىتتى. ھەزرەتى ئىشان مەشرەبنىڭ قولىنى تۇتۇپ:

— ئەي مەشرەب، قەيەردىن كەلدىڭىز؟ — دېدى.

مەشرەب:

— نەمەنگاندىن كەلدىم. ئۈمىدىم ھەزرەت بىلەن كۆرۈشۈش ئىدى، — دەپ بۇ بەيتنى ئوقۇدى:

بۇزۇرگۇ مەردى خۇدا دەپ دۇئا تىلەپ كەلدىم.
ۋەلى شىرىنەما دەپ پەناھ تىلەپ كەلدىم.

قولىغە خەنجەر ئالىپ ئول سەنەم دېدى: باش بەر،
كەمىنە بىكەسۇ ئاجىز رىزا تىلەپ كەلدىم.

قەلەندەرلىك مەشرەب يەنە يولۇڭغا باش قويۇبان،
بۇ ئاستانەغە يەئنى زىيا تىلەپ كەلدىم.

(داۋامى بار)

(ئابلىمىت ئەھەد بۆگۈ: شىنجاڭ ئۇنىۋېرسىتېتى فىلولوگىيە ئىنستىتۇتىدا، دوتسېنت)